

การประชุมส่งเสริมสุขภาพโลกครั้งที่ 7 : ปิดช่องว่างของการดำเนินการ ที่กรุงไนโรบี ประเทศเคนยา 26-30 ต.ค.2009

ความเร่งด่วนของการส่งเสริมสุขภาพ The urgency of health promotion

สุขภาพกับการพัฒนาได้เผชิญกับภัยคุกคามที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนได้แก่ วิกฤตทางการเงินส่งผลต่อเศรษฐกิจของประเทศในภาพรวมรวมถึงระบบสุขภาพด้วย โลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศของโรคทำให้มนุษยชาติอยู่บนความเสี่ยง โดยเฉพาะประเทศที่ยากจน ภัยคุกคามส่งผลให้เกิดความรู้สึกร่วมกันถึงความไม่แน่นอนสำหรับชุมชนทั่วโลก ความท้าทายใหม่ทำให้ปัญหาที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งยากต่อการแก้ไข ในขณะที่ปัญหาเดิมยังแก้ไขยังไม่ลุ่ลง กลับเกิดสิ่งคุกคามใหม่ เช่น การเพิ่มขึ้นอย่างมากเหมือนหนึ่งการระบาดของโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCD) ทั้งในประเทศที่มีรายได้ต่ำและรายได้ปานกลาง

ในขณะที่แรงบันดาลใจในสุขภาพโลกกำลังตกต่ำลงเนื่องจากยังไม่เห็นหนทางแห่งความสำเร็จ ภาระโรคที่กำลังเพิ่มมากขึ้นจากความไม่เท่าเทียมทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ ในบริบทเช่นนี้ การส่งเสริมสุขภาพจึงมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วน ตั้งแต่การประชุมครั้งแรกที่เมืองฮ็อตตาว่า (1986) จนถึงการประชุมครั้งที่ 6 ที่กรุงเทพฯ (2005) มีหลักฐานเชิงประจักษ์และจากประสบการณ์การดำเนินการสรุปได้ว่า การส่งเสริมสุขภาพทำให้เกิดการบูรณาการทุกภาคส่วน เป็นกลยุทธ์ที่คุ้มค่าในเชิงมีต้นทุน ประสิทธิภาพ และเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในระบบสุขภาพ และเป็นความหวังในการตอบสนองต่อวิกฤตของสุขภาพที่โลกกำลังเผชิญอยู่

A global conference

บทเรียนที่ได้เรียนรู้จาก 2 ทศวรรษที่ผ่านมา หลายกฎบัตรและหลายคำประกาศ และหลายแนวทางในการแก้ปัญหา ต่างรับประกันความสำคัญของการส่งเสริมสุขภาพ แต่ความมุ่งมั่นในการดำเนินการในเรื่องส่งเสริมสุขภาพนั้นยังไม่มากเท่าที่ควร การส่งเสริมสุขภาพในการประชุมครั้งนี้จะเน้นให้เห็นความสำคัญ และแนวทางที่มีประสิทธิภาพ ในรูปแบบใหม่ของการสาธารณสุขมูลฐาน (Primary Health Care) ซึ่งถูกรับรองโดยคณะกรรมการบริหารขององค์การอนามัยโลก วัตถุประสงค์ในการประชุมครั้งนี้เพื่อ

- เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาระหว่างประเทศที่ได้ตกลงร่วมกัน โดยในส่วนที่เกี่ยวกับสุขภาพ รวมถึงเรื่องการจัดความยากจน และที่เกี่ยวกับโรคได้แก่ มาลาเรีย วัณโรค และเอชไอวี/เอดส์ และประเด็นเรื่องทุพโภชนาการ อนามัยการเจริญพันธุ์ อนามัยแม่และเด็ก โดยเป้าหมายเร่งด่วนที่จะทำให้บรรลุได้ ต้องใช้การส่งเสริมสุขภาพ
- เพื่อให้ความสำคัญกับเรื่องโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCD) การบาดเจ็บ และเรื่องสุขภาพจิต ซึ่งทั้ง 3 เรื่องนี้ได้เพิ่มขึ้นเหมือนหนึ่งการระบาดในประเทศประเทศรายได้ต่ำและรายได้ปานกลาง และเป็นร้อยละ 60 ของสาเหตุการตายของโลก และถูกจัดเป็นสาเหตุสูงสุดของความพิการที่สามารถป้องกันได้ ระบบสุขภาพมักจะขาดกลไกในการสนับสนุนงบประมาณด้านการส่งเสริมสุขภาพอย่างยั่งยืน ทั้งๆที่เป็นแนวทางที่จะจัดการกับโรคไม่ติดต่อเรื้อรังที่ต้นทุนในการดูแลที่สูงขึ้นจนเป็นภาระต่อระบบสุขภาพและต่อประเทศ

- เพื่อต่อสู้กับประเด็นของความไม่เท่าเทียมระหว่างเพศ ชนชั้นทางสังคม ระดับรายได้ เชื้อชาติ การศึกษา อาชีพ และอื่นๆ เป้าหมายของการพัฒนาต้องส่งเสริมให้เกิดความเท่าเทียมหรือเป็นธรรมให้กับทุกคนและทุกกลุ่ม ซึ่งการสาธารณสุขมูลฐานคือแนวทางที่จะทำให้ไปสู่จุดนั้นได้

การจะก้าวข้ามความท้าทายนี้ได้ ไม่สามารถที่จะแก้ได้ด้วยการแก้ปัญหาทางเทคนิค เช่น การคัดกรองโรคเพื่อทำการรักษา แต่ต้องใช้การก้าวข้ามความท้าทายทางการเมือง ทำอย่างไรถึงจะมั่นใจได้ว่า นโยบายการพัฒนามีประสิทธิภาพในการส่งเสริมสุขภาพ ทำอย่างไรถึงจะมั่นใจได้ว่า การดำเนินการของทุกภาคส่วนสนับสนุนให้เกิดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะประชาชนในกลุ่มอ่อนไหวที่เสียเปรียบ ทำอย่างไรที่จะให้ภาคประชาสังคมสามารถที่จะสนับสนุนรัฐบาลหรือองค์กรระหว่างประเทศให้รับผิดชอบต่อนโยบายหรือการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ทำอย่างไรที่จะให้สังคมสามารถส่งเสริมสุขภาพเชิงบวกและเกิดการคุ้มครองทางสังคม ซึ่งทั้งหมดที่ได้กล่าวมานี้ ภาคส่วนเอกชนมีส่วนช่วยไม่แพ้ภาครัฐ

การดำเนินการเพื่อปิดช่องว่าง The implementation gap

ในด้านสุขภาพและการพัฒนาช่องว่าง 3 ประเภทคือ ที่จำเป็นต้องกำหนด ได้แก่

- 1) **ช่องว่างในด้านแผนงานด้านสุขภาพ** (The gap in health program) โดยที่มีหลักฐานพิสูจน์แล้วว่าแผนงานด้านส่งเสริมสุขภาพมีประสิทธิภาพมากกว่า แต่ช่องว่างดังกล่าวก็ไม่ได้ได้รับการปิด (เน้นแผนการรักษา)
- 2) **ช่องว่างในด้านนโยบายและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน** (The gap in policy making and intersectoral partnership) ทั้งที่รัฐบาลบ้จายกำหนดสุขภาพทางสังคม และความไม่เท่าเทียมส่งผลต่อสุขภาพ แต่ช่องว่างดังกล่าวก็ไม่ได้ได้รับการปิด (มุ่งเน้นแต่การยกระดับผลลัพธ์ทางสุขภาพโดยภาคส่วนสุขภาพ โดยละเลยการยกระดับบ้จายกำหนดสุขภาพ โดยภาคส่วนทางสังคม ทำให้ผลลัพธ์ทางสุขภาพเปลี่ยนแปลงไม่ได้สัดส่วนกับต้นทุนที่ได้ลงทุนไป)
- 3) **ช่องว่างในระบบสุขภาพ** (The gap in health system) การพัฒนาขีดความสามารถในระบบสุขภาพด้วยการส่งเสริมสุขภาพ ได้รับการพิสูจน์แล้วว่ามีประสิทธิภาพ แต่ช่องว่างดังกล่าวก็ไม่ได้ได้รับการปิด

The process

ผู้เข้าร่วมประชุมจะช่วยกันค้นหาช่องว่าง และใช้บทบาทของนักส่งเสริมสุขภาพในการปิดช่องว่างดังกล่าว โดยจะทำการแลกเปลี่ยนใน 5 หัวข้อได้แก่

- 1) การเสริมพลังชุมชน
- 2) ความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพ
- 3) การพัฒนาความเข้มแข็งของระบบสุขภาพ
- 4) พันธมิตรและการประสานการดำเนินการแบบข้ามภาคส่วน
- 5) การสร้างขีดความสามารถในด้านการส่งเสริมสุขภาพ